

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TERMIZ DAVLAT UNIVERSITETI

**"PSYCHOPREVENTION AND PSYCHOCORRECTION OF
DESTRUCTIVE FAMILY RELATIONSHIPS: PROBLEMS
AND SOLUTIONS"** International Scientific-Practical
Conference

Международная научно-практическая конференция
**"ПСИХОПРОФИЛАКТИКА И ПСИХОКОРРЕКЦИЯ
ДЕСТРУКТИВНЫХ ОТНОШЕНИЙ В СЕМЬЕ:
ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ"**

**"OILADA DESTRUKTIV MUNOSABATLAR
PSIXOPROFILAKTIKASI VA PSIXOKORREKSIYASI:
MUAMMO VA YECHIMLAR"** mavzusida xalqaro
ilmiy-amaliy konferensiya

MATERIALLAR TO'PLAMI

Termiz - 2024

олдидаги бурчидир. Оила аввало маънавий ўчоғи сифатида мурғак қалб эгалари бўлмиш фарзандлар келажагини таъминловчи инсонпарварлик, оилапарварлик каби ижобий хислатларни, фазилатларни тарбиялаш лозим. Бунинг учун ота-оналар кенг дунёқарашга эга, миллатимизга ҳос бўлган қадриятларини билиши, буюк аجدодларимиз маънавий меросларидан бохабар бўлмоғи, шунингдек, замонавий ва халқ педагогикаси илмини ўзлаштиришлари мақсадга мувофиқдир. Зеро, шахснинг маънавиятига пойдевор оилада қўйилади, ва фарзанд маънавиятининг юксак бўлишида ота-онанинг шахсий намунаси энг муҳим омил саналади.

Хулоса ўрнида демокчимизки, оиладаги маънавий-ахлоқий қадриятларни мустаҳкамлашга оид қатор ишлар баробарида бўлажак ота-оналарга, ёш ота-оналаримизга, фарзанд камол топаётган оилаларга маънавий камолат ва баркамоллик сабоқларини сингдириб бориш бош масала бўлмоғи лозим. Маънавий комиллик бўлган хонадон тинч, фарзандлари эса бахтиёр бўлади, барчамизнинг асосий мақсадимиз ҳам айнан шунга эришишдир. Энг асосийси оилавий низолар камаяди ёки барҳам топади.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Оила ва хотин-қизлар билан ишлаш, маҳалла ва нуронийларни қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-81- сонли фармони (01.03.2022)
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 2018 йил 2 февралдаги №5325-сон Фармони
3. Каримов И.А. Юксак маънавийт енгилмас куч. Т., 2018
4. Норбошева М.А. Оилада маънавий тарбияни такомиллаштиришда мумтоз асарларнинг ўрни\ ж.Педагогика ва психологияда инновациялар , 2020 -3-сон, 8-жилд. 15-21 б

INFORMATIKA FANINING O'QUVCHILARGA PSIXOLOGIK TA'SIRI

Qulmamatova Fazilat Qarshiyevna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o'qituvchisi

Valijonova Lutfiniso Valijon qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada Informatika fanining o'quvchilarga psixologik ta'siri haqida ma'lumotlar berilgan. Shu bilan birgalikda o'quvchilarning psixologik holatlarining o'zgarishi va stressing kelib chiqish sabablari yoritilgan. Informatika fan o'qituvchilarning o'quvchilar bilan ishlashi va ularga ta'sir o'tkazishining pedagogik va psixologik jihatlari ochib berilgan. Informatika va

олдидаги бурчидир. Оила аввало маънавий ўчоғи сифатида мурғак қалб эгалари бўлмиш фарзандлар келажагини таъминловчи инсонпарварлик, оилапарварлик каби ижобий хислатларни, фазилатларни тарбиялаш лозим. Бунинг учун ота-оналар кенг дунёқарашга эга, миллатимизга ҳос бўлган қадриятларини билиши, буюк аجدодларимиз маънавий меросларидан бохабар бўлмоғи, шунингдек, замонавий ва халқ педагогикаси илмини ўзлаштиришлари мақсадга мувофиқдир. Зеро, шахснинг маънавиятига пойдевор оилада қўйилади, ва фарзанд маънавиятининг юксак бўлишида ота-онанинг шахсий намунаси энг муҳим омил саналади.

Хулоса ўрнида демокчимизки, оиладаги маънавий-ахлоқий қадриятларни мустаҳкамлашга оид қатор ишлар баробарида бўлажак ота-оналарга, ёш ота-оналаримизга, фарзанд камол топаётган оилаларга маънавий камолат ва баркамоллик сабоқларини сингдириб бориш бош масала бўлмоғи лозим. Маънавий комиллик бўлган хонадон тинч, фарзандлари эса бахтиёр бўлади, барчамизнинг асосий мақсадимиз ҳам айнан шунга эришишдир. Энг асосийси оилавий низолар камади ёки барҳам топади.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Оила ва хотин-қизлар билан ишлаш, маҳалла ва нурунийларни қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-81- сонли фармони (01.03.2022)
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 2018 йил 2 февралдаги №5325-сон Фармони
3. Каримов И.А. Юксак маънавийт енгилмас куч. Т., 2018
4. Норбошева М.А. Оилада маънавий тарбияни такомиллаштиришда мумтоз асарларнинг ўрни\ ж.Педагогика ва психологияда инновациялар . 2020 -3-сон, 8-жилд. 15-21 б

INFORMATIKA FANINING O'QUVCHILARGA PSIXOLOGIK TA'SIRI

Qulmamatova Fazilat Qarshiyevna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o'qituvchisi

Valijonova Lutfiniso Valijon qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada Informatika fanining o'quvchilarga psixologik ta'siri haqida ma'lumotlar berilgan. Shu bilan birgalikda o'quvchilarning psixologik holatlarining o'zgarishi va stressing kelib chiqish sabablari yoritilgan.

Informatika fan o'qituvchilarning o'quvchilar bilan ishlashi va ularga ta'sir o'tkazishining pedagogik va psixologik jihatlarini ochib berilgan. Informatika va

psixologiya sohalarida tadqiqotda qo'llanilgan metodlar. Informatika va psixologiya fanlarining o'zaro aloqasi va bog'liqligi haqida yoritilgan.

Kalit so'zlar. Informatika fani, psixologiya, psixologik ta'sirlar, o'quvchilar.

Informatika, o'quvchilarga psixologik ta'siri ko'paytiradigan bir fan hisoblanadi. Bu fan, internet, ommaviy axborot vositalari, dunyoqarash, va boshqa sohalaridan tashkil topgan. Psixologiya fanlari uchun axborot manbalari, yosh avlodning dunyoqarashini kengaytirish va bilimni oshirishda ahamiyatga ega. Psixologiya, inson faoliyati va hayvonlar xatti-harakati jarayonida voqelikning psixik aks etishi, ruhiy jarayonlar, holatlar, hodisalar, hislatlar to'g'risidagi fan hisoblanadi. Bu fan, sezgilar va idrok obrazlari, tafakkur va hissiyot, faoliyat va muomala kabi psixologik jarayonlarni o'rganadi. Bu fan, insonning o'zini o'zi anglashni tadqiq etadi. Psixologiya, inson ruhiy holatlari shakllanishini filogenetik va ontogenetik taraqqiyot birligida ochishdan iboratdir. Ushbu fan biologiya, fiziologiya, sotsiologiya, pedagogika, madaniyat tarixi, mantiq, va ijtimoiy fanlar bilan jips aloqaga kiradi. Psixologiya, insonga xos shakli bo'lgan ong va o'zini o'zi anglashni tadqiq etadi. Psixologiya sanoatda, jamiyat boshqaruvida, ta'lim tizimida, sog'liqni saqlash, madaniyat, sport, transport, radio, televideniye va boshqa tuzilmalarda muhim masalalarni hal qilishda faol ishtirok etmoqda.

Biz yashab turgan yangi dunyoda texnologiyalar misli ko'rilmagan darajada rivojlanmoqda va kompyuterlar oddiy, hatto zarur narsalarga aylandi. Axborotning shaxs va jamiyatga yo'naltirilganligi. Etnik, milliy, va mintaqaviy muammolarga yo'naltirilgan psixologik, diniy va madaniy taxdidlar. Milliy nizo turlari va taxdidlar. Axborot tizimida — falsifikatsiya metodi (feyk)dan foydalanish. Axborot manbalaridan foydalanishda shaxs madaniyatini takomili. Ko'p millatli jamiyatda tolerantlik, bag'rikenglik g'oyalariga tajovuz va taxdidlar. Hozirgi dunyoda terrorizm, ekstremizm va diniy tahdidlar: moslashuv va mafkuraviy kurash. Axborot almashinuvining regulativ funksiyasi, xavf-xatar va tahdidlar. Axborot almashinuvida mikro, mezo, makro darajalari. Globallashuv sharoitida tinchlik va barqarorlikka taxdid soluvchi: milliy, mafkuraviy va axborot xurujlarini bartaraf etishning zamonaviy mexanizm va texnologiyalari. Xavfsizlik tushunchasi bevosita shaxsning jamiyatdagi ijtimoiy, iqtisodiy, texnik, ekologik, biologik tizimlarida normal faoliyat yuritishini kafolatlovchi tushunchadir. Ijtimoiy tuzilmaning, ya'ni, yaxlit jamiyatning xavfsizligi odamlar hayot tarzining sifatini, uning davomiyligini belgilovchi muhim mezonidir.

Informatika va psixologiya o'rtasidagi aloqani tushuntirish mumkin. Bu ikki soha o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilaylik:

1. **Kiberpsixologiya:** Kiberpsixologiya, internet tarmog'ida odamlar tomonidan ijtimoiy xizmatlardan foydalanish turlari, usullari va tamoyillarini o'rganish metodologiyasi, nazariyasi va amaliyotini birlashtirgan fan bo'lib, internetdagi har qanday aloqa vositalari, forumlar, suhbatlar, messenjerlar va MMORPG (massively multiplayer online role-playing game) o'yinlarini o'z ichiga oladi. Bu soha media nazariyasi, informatika, aloqa fanlari va boshqa ilmiy fanlar bilan chambarchas

bog'liqdir. Kiberpsixologiya, internetga qaramlik muammolari bilan ishlaydi, FoMO (fear of missing out), ijtimoiy tarmoqlarning inson holatiga salbiy ta'siri va boshqalar kabi mavzularda tadqiqotlar olib boradi.

2. Media psixologiyasi: Media psixologiyasi ommaviy axborot vositalari va texnologiyalarning insoniyat jamiyatiga potentsial ta'sirini tushuntirish uchun rivojlangan fan sohasidir. Bu sohada akademik va professional intizom sifatida media, internet, televideniye, radio, yangi ommaviy axborot vositalari va boshqa axborot texnologiyalari bilan bog'liq tadqiqotlar olib boriladi. Media psixologiyasi, insonlarning axborot vositalari orqali qanday ta'sir ko'rsatishini o'rganishga yordam beradi.

Bu sohalar o'rtasidagi aloqa, insonlarning internet va media bilan muloqotini, o'zaro ta'sirini va bu sohalar ustida tadqiqotlar olib borishni o'z ichiga oladi. Bu fanlar, insonlarning ruhiy holatini, o'zini o'zi bilishini va o'zini o'zi anglashni oshirishda muhim ahamiyatga ega. Batafsil tushuntirish uchun, bu sohalar ustida ko'plab ilmiy tadqiqotlar mavjud.

Informatika fanining bolalarga psixologik ta'siri haqida gaplashaylik. Informatika, bugungi zamonning muhim fanlaridan biri bo'lib, o'quvchilarga keng ko'lamda o'rgatilmoqda. Bu fan, ularning aqliy va xulq-atvor jarayonlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Informatika fanining bolalarga psixologik ta'siri quyidagi yo'nalishlarda ko'rinadi:

1. Internet va ommaviy axborot vositalari: Informatika, internet va ommaviy axborot vositalari orqali o'quvchilarga dunyoqarashini kengaytirish va bilimni oshirishda muhim rol o'ynayadi. Bu vositalar orqali ular yangi ma'lumotlarga ega bo'lishadi, fikrlash va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

2. O'quvchilarning motivatsiyasi: Informatika fanini o'rganish motivatsiyasini oshirishda muhimdir. O'quvchilarga qiziqishni oshirish, qiziqishni saqlash va o'rganishni qiziqarli qilish uchun interaktiv darslar, o'yinlar va ilovalar ishlatilishi mumkin.

3. Psixologik holatlar va stress: Informatika fanini o'rganish jarayonida o'quvchilarning psixologik holatlari va stress darajasini ko'rib chiqish kerak. Ular bilan yaxshi munosabatda bo'lish, ularning o'zlarini rivojlantirish va o'zlarini qanday o'rganishlari kerakligini tushunishga yordam berish muhimdir.

4. O'quvchilarning o'zini boshqarish qobiliyati: Informatika fanini o'rganish, o'quvchilarning o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Bu fan orqali ular o'zlarining vazifalarni bajarish, ma'lumotlarni topish va tahlil qilish, kompyuter va internetni foydalanishni o'rganishadi.

Informatika fanining bolalarga psixologik ta'siri, ularning o'zlarini rivojlantirish va dunyoqarashini kengaytirishda muhimdir. Bu fan orqali ularning aqliy va xulq-atvor jarayonlarini shakllantirish va o'zlarini o'zi bilan anglashni o'rganishlari mumkin.

Informatika va psixologiya sohalarida tadqiqotlar olib borish uchun turli usullar va metodlar mavjud. Quyidagi usullar bilan bu sohalarda tadqiqotlar amalga oshiriladi:

1. **Empirik tadqiqotlar:** Bu usulda ma'lumotlar to'plami yig'iladi va tahlil qilinadi. Insonlar, kompyuterlar, tarmoqlar va boshqa informatika vositalari haqida ma'lumotlar to'plab, ulardan nazar, statistika va boshqa ma'lumotlar olish uchun empirik tadqiqotlar olib boriladi. Misol uchun, kompyuter dasturlarini o'rganish, tarmoq xavfsizligini o'rganish, internet foydalanuvchilari o'rtasidagi aloqalarni tahlil qilish va boshqalar.

2. **Nazariy tadqiqotlar:** Bu usulda konseptual va nazariy masalalar o'rganiladi. Informatika va psixologiyada nazariy tadqiqotlar, konseptual model yaratish, teoriyalar o'rganish, fan sohasidagi muhim masalalarni tushuntirish va boshqalar uchun amaliy yordam berishda foydalaniladi.

3. **Laboratoriya tadqiqotlari:** Bu usulda ma'lumotlar laboratoriya sharoitida to'planadi. Informatika sohasida laboratoriya tadqiqotlari, kompyuter dasturlarini yaratish, tarmoq vositalarini sinash, tizimlar xavfsizligini tekshirish va boshqalar uchun amaliy yordam berishda amalga oshiriladi.

4. **Sotsiologik tadqiqotlar:** Bu usulda insonlar orasidagi aloqalar, tashkilotlar va jamiyatning o'zgarishlari o'rganiladi. Psixologiya sohasida sotsiologik tadqiqotlar, insonlarning o'zaro aloqalarini, guruhlar orasidagi munosabatlarni, jamiyatning ruhiy holatini va boshqalar uchun amaliy yordam berishda foydalaniladi.

5. **Anketalar va tahlil:** Informatika va psixologiyada anketalar va tahlil, ma'lumotlarni to'plash, tahlil qilish va natijalarni tushuntirish uchun foydalaniladi. Anketalar, foydalanuvchilar, o'quvchilar, ishchi jamiyat, internet foydalanuvchilari va boshqalar orasidagi ma'lumotlarni to'plashda foydalaniladi.

6. **Tajribaviy tadqiqotlar:** Bu usulda amaliy amallar o'tkaziladi va natijalar olinadi. Informatika sohasida tajribaviy tadqiqotlar, kompyuter dasturlarini yaratish, tarmoq vositalarini sinash, tizimlar xavfsizligini tekshirish va boshqalar uchun amaliy yordam berishda foydalaniladi.

Bu usullar, informatika va psixologiyada tadqiqotlar olib borishda keng qo'llaniladi va fan sohasidagi muhim masalalarni tushuntirishda yordam beradi.

Informatika hozirgi zamonning muhim fanlaridan biri hisoblanadi. Yosh avlodning dunyoqarashini kengaytirish va bilimini oshirishda axborot manbalari muhim ahamiyatga ega. Kompyuterlar, Internet tarmoqlari va OAV(Ommaviy Axborot Vositalari) rivojlangan bir paytda o'quvchilar jamoasiga bu vositalardan to'g'ri foydalanish kerakligini o'rgatish har bir informatika fani o'qituvchilarning asosiy vazifasi hisoblanadi. Dars jarayonida o'qituvchilarning informatika va psixologiyada mavjud metodlardan to'g'ri foydalana olishi maqsadga muvofiq bo'ladi.